

Lunds Universitet
Statsvetenskapliga Institutionen

Kurs STVK02
Termin VT-2022
Handledare: Jonathan Polk

Åsiktsrepresentation och Europeisk Integration

Författare: Veronika Lindståhl

Abstract

The thesis researches opinion representation in Sweden in regards to the EU, with the goal of finding out if Swedish voters are represented in regards to the EU. This is done by researching what the Swedish voters' as well as the Swedish politicians' opinions are on increased European integration. Theories of representation and opinion representation are presented. Two different studies are compared to see if there are any differences in opinion. Chapel Hill Expert Survey (CHES) has asked politicians of their opinions on increased European integration in a survey it was compared to the European Election Studies (EES) that has made a similar survey for the voters. Different times 2009/2010, 2014 and 2019 were compared. To see if the opinion changed over time as response to the crises that has befallen the EU. The result was that in total the politicians more positive than the voters to increase European integration over all three compared survives. The reason behind the result might be that politicians have both more knowledge about the EU and/or that they are part of a social elite that benefits from the increased European integration.

Keywords: Sweden, opinion representation, European integration, Chapel Hill Expert Survey, European Election Studies

Words: 8 491

1. Inledning	3
1.1 Bakgrund	3
1.1.1 EU:s Kriser	4
1.2 Syfte och Frågeställning	5
1.3 Tidigare Forskning	5
2. Metod och Design	8
2.1 Metoder	8
2.2 Reliabilitet och Validitet	9
3. Teoretiska perspektiv	10
3.1 Representation	10
3.1.3 Åsiktsrepresentation	12
3.2 Europeisk Integration	14
3.2.1 Liberal Intergovernmentalism	14
3.2.2 Postfunktionalism	15
3.3 Hypotes	16
4. Material	17
4.1 European Election Studies	17
4.2 Chapel Hill Expert Survey	19
4.2.1 CHES Konverterat till EES	21
5. Analys	21
6. Sammanfattning	24
6.1. Europeisk Integration	24
6.2 Representation	24
6.3 Felkällor	25
7. Diskussion	26
7.1 Hur har EU:s Kriser Påverkat?	26
7.2 Representationsglappet	27
7.3 Framtida Forskning	28
Referenslista	29

1. Inledning

Alla demokratier idag är någon form av representativ demokrati, vilket i klarspråk betyder representativt folkstyre. Folket ska styra sig själva genom folkvalda representanter vars främsta uppgift ska vara att representera folket. För att en representativ demokrati ska vara fungerande är det grundläggande och nästintill självklart att det är folket som ska bli representerade. I den här uppsatsen jämför jag politikernas svar i Chapel Hill Expert Survey (CHES) angående deras åsikt om ökad europeisk integration i EU med väljarnas åsikter gällande samma fråga som anges i European Election Studies (EES).

1.1 Bakgrund

I de svenska partiernas manifest går det att uttyda en skepticism mot ökad integration. I manifestet ställs frågan *om* Sverige ska delta i den ökade integrationen, snarare än *hur* Sverige ska delta, vilket är ett mer positivt laddat begrepp till integrationen (Liljeqvist-Blomgren 2018, 4-5). För att en representativ demokrati ska vara fungerande måste de valda politikerna representera folkets åsikter. Om politikerna inte har en majoritet av folket bakom sig kommer de inte att bli omvalda. Det demokratiska systemet misslyckas om det inte finns tillräckligt med insyn i den beslutsfattande processen för att folket ska kunna fatta ett välgrundat beslut. På grund av den dåliga insynen i ministerrådet har viktiga beslut för unionen fattats utan att väljarna vet hur deras förtroendevalda röstar. Detta är inte ett representativt problem om politikerna och väljarna delar samma åsikter, men om de inte överensstämmer är detta ytterligare en del av det demokratiska underskottet som finns i EU.

Som motivation till att göra en undersökning i det här ämnet om de här variablerna är att någon behöver undersöka svenskpolitik, men eftersom Sverige är ett relativt litet land så är det otroligt att någon från något annat land kommer genomföra en undersökningen på endast svensk inrikespolitik. Undersökningen kommer ha en stor utomvetenskaplig relevans, eftersom den ämnar att undersöka åsiktsrepresentation, vilket har stor betydelse för omvärlden ur ett politiskt perspektiv. Undersökningen har betydelse för alla svenska väljare eftersom den undersöker om väljarnas åsikter återspeglas i deras folkvalda (Teorell - Svensson 2007, 18). Dessutom kommer undersökningen att vara inomvetenskapligt relevant genom sitt bidrag till litteraturen om ämnet åsiktsrepresentation och därav öka den kumulativa kunskapen om ämnet.

1.1.1 EU:s Kriser

EU har under 2000-talet ställts inför en kris efter en annan. För att uppsatsen ska kunna undersöka hur det kan ha påverkat den svenska opinionen om ökad europeisk integration behövs en bakgrund i hur dessa kriser har påverkat EU-samarbetet. Eurokrisen 2007-2008 började inte i Europa utan i den amerikanska finansiella sektorn vars instabilitet spred sig till Europa och euron. Det ojämställda finansiella läget mellan medlemsländerna i eurozonen medförde att Grekland hotade att gå i konkurs om inget gjordes, vilket hade lett till oförutsedda konsekvenser för hela eurozonen. För att eurozonen skulle undvika en kollaps behövdes omfattande internationella förhandlingar (Hooghe - Marks 2019, 1119). Lågkonjunkturen kom som en följd av eurokrisen och har lett till ett fördjupat samarbete även på det makroekonomiska planet med en bankunion och ökat inflytande till den Europeiska Centralbanken (ECB). En gemensam europeisk lösning till eurozonskrisen stoppades av att de nationella inhemska opinionerna var negativa till en gemensam aktion (Hooghe - Marks 2019, 1120). Istället löstes krisen med flera mindre avtal som resultat av meningsskiljaktigheterna mellan staterna (Hooghe - Marks 2019, 1120).

Nästa prövning för unionen var Migrationskrisen. Under 2015 kom 2,7 miljoner asylsökande till EU. Det dåvarande systemet var inte skapat för att ta emot dessa enorma mängder människor. Det ledde till att sommaren 2015 kollapsade systemet helt när EU:s gränsländer Italien och Grekland inte längre kunde stoppa migranterna och lät dem fortsätta norrut i Europa (Hooghe - Marks 2019, 1120). Det som krisen resulterade i stämmer överens med intergovernmentalismens teori om minsta gemensamma nämnare. I det här fallet ledde det till att staterna blockerade varandra i migrationsförhandlingarna. De kunde vare sig komma överens om ett nytt gemensamt regelverk eller följa det dåvarande regelverket och ta sitt ansvar gällande de inkommande migranterna. De tidigare migrationsavtalet Dublinförordningen var för kraftlös. Det ersattes med en överstatlig samordning i hanteringen av migranter och bevakningen av EU:s yttre gräns (Hooghe - Marks 2019, 1121-1122). När stora mängder människor anländer till en annan kultur uppstår kulturkrockar. I fallet av migrationskrisen 2015 ledde det till ökad nationell identitet som medförde ett uppsving för nationalistpartier runt om i Europa. Dessa nationalistpartier medförde även svårigheter för EU på ett mellanstatligt plan eftersom de hindrade regeringarna från att komma överens om ett nytt gemensamt migrationsavtal (Hooghe - Marks 2019, 1122).

Utfallet av dessa två kriser blev Brexit, att Storbritannien lämnade unionen. Den ekonomiska krisen och därpå migrationskrisen gav upphov till nationalistiska strömningar i Storbritannien, som i sin tur ledde till Brexit-omröstningen 2016 (Hooghe - Marks 2019, 1123). De hårda Brexit-förhandlingarna mellan EU och Storbritannien har varit ett avskräckande exempel för andra medlemsstater och tystat utträdesdebatten i de flesta medlemsstaterna, inklusive Sverige. Internationella förhandlingar styrs inte av folkomröstningar som den om Brexit utan av vad som är ekonomiskt lönsamt. Därav var Brexit inget mer än ett spel för gallerierna eftersom internationella förhandlingar alltid kommer leda till det som är av högst ekonomisk gagn (Hooghe - Marks 2019, 1123).

1.2 Syfte och Frågeställning

I en representativ demokrati är åsiktsrepresentation grundläggande för det demokratiska mandatet. Den företeelse som jag tänker undersöka i den här uppsatsen är därför svenska politikernas åsikter om Europeiska unionen (EU) i jämförelse med svenska väljarnas åsikter om unionen, och huruvida de två överensstämmer eller ej. Detta kommer göras genom att undersöka de två parternas åsikter om ökad EU integration, se 2.2 för operationalisering.

Frågan som uppsatsen ämnar svara på är tvåfaldig.

- För det första, finner de svenska medborgarna åsiktsrepresentation i de svenska politikernas åsikter om ökad EU integration, har de båda parterna en så kallad åsiktsöverensstämmelse?
- För det andra, vad skulle en eventuell meningsskiljaktighet betyda för demokratin i Sverige?

1.3 Tidigare Forskning

Det finns betydande litteratur om ämnena åsiktsrepresentation, väljare och politikernas åsikter om ökad EU integration samt väljare och politikernas åsikter om EU i stort. Den redan utförda forskningen saknar den komparativa studien jag ämnar att göra i den här undersökningen mellan väljare och politikernas åsikter om ökad integration i EU.

Sieps, *Svenska institutet för europapolitiska studier*, har flera avhandlingar som handlar om ämnet svenska väljare och svenska politikernas åsikter om EU. Marcus Weissenbilder och Ulrika Anderssons artikel *Stort svenskt stöd för EU men inte för ökad integration* fokuserar på svenska väljarnas stöd till EU i olika samhällsgrupper. De uttyder en trend där EU-kritikerna har blivit färre bland svenska väljare, med 58 procent 2019 som stödjer Sveriges medlemskap i Unionen (Weissenbilder - Anderssons 2020, 2) jämfört med bara 14 procent som vill lämna Unionen i en så kallad swexit ställt mot 66 procent som är emot ett svenskt utträde ur Unionen (Weissenbilder - Anderssons 2020, 3). Kovariansen mellan gruppernas åsikter om EU har ökat. Det finns inte någon skillnad mellan könen och även mellan åldersgrupperna har samtycket ökat. De grupper som fortfarande har en markant skillnad är hög- kontra lågutbildade samt landsbygds- kontra stadsbor, men idag finns det ingen majoritet i någon grupp för en swexit (Weissenbilder - Andersson 2020, 4). Weissenbilder och Andersson (2020, 8) kan även visa på en nedgång av EU måtstånd bland vänsterväljare samtidigt som den ökat hos högerkantsväljare. Sverigedemokraternas väljare är den enda samhällsgrupp som vill att en swexit ska genomföras. I stort uppmäts en allmän positiv syn på EU-samarbetet hos befolkningen, men den är inte villkorslös, citat: "*Sakfrågor och förslag som handlar om fördjupad integration eller ökad överstatlighet möts däremot med kalla handen*" (Weissenbilder - Anderssons 2020, 13). Svenskarna är positiva till EU i sin nuvarande form men inte till mer samarbete.

Katrin Auel publicerade artikeln *Doing Good, but Reluctant to Talk About It: The Swedish Riksdag and EU Affairs* för Sieps som fokuserar på Riksdagsarbetet med EU. Artikeln diskuterar risken av ett legitimitetsproblem om riksdagen inte är tydlig i kommunikationen till väljarna om deras arbete i EU. Auel beskriver riksdagens arbete gällande EU-frågor som följer. Riksdagens EU-arbete är en transparent verksamhet men inte en offentlig en (Auel 2018, 10), allt material finns tillgängligt men det når inte ut till allmänheten. Informationen är svår att hitta, samt har ett språk som är svårförståeligt för gemeneman (Auel 2018, 10). Mediabevakning av plenisalsdebatter är det mest framgångsrika sättet för att nå ut till allmänheten om riksdagspartiernas positioneringar i aktuella EU-ärenden (Auel 2018, 10). Problemet med detta är att bara 5 procent av plenisalsdebatterna som handlar om EU-ärenden. Det är i underkant i jämförelse med EU-arbetets vikt för Sverige som medlemsstat (Auel 2018, 11).

Simon Hix publicerade 2018 artikeln *When Optimism Fails: Liberal Intergovernmentalism and Citizen Representation* i *Journal of Common Market Studies* (JCMS). Artikeln diskuterar vikten av teorin liberal intergovernmentalism (LI) för att förklara relationen mellan väljare och politiker i EU:s medlemsländer. LI menar att staten representerar medianväljaren men att ett glapp kan uppstå mellan medianväljaren och den förda politiken om starka intressegrupper kommer in och rubbar balansen (Hix 2018, 1597). Glappet mellan väljarnas föredragna utkomst av en policy och slutresultatet kan ha uppstått i flera olika stadier av den policyskapande processen enligt LI. Om den EU-instans som blir delegerade att genomföra policyn inte har samma position som medlemsregeringarna eller om insynen är dålig kan policyförskjutning ske (Hix 2018, 1597). Det kan även finnas en risk att demokratisk representation bara ges till vissa grupper i samhället och inte alla samhällsgrupper (Hix 2018, 1598).

Hix beskriver också hur den sociala eliten inom EU alltid har tjänat mer på europeisk integration. Denna frihet har nämligen lett till att denna elit har kunnat ta del av de nya möjligheter i fråga om ekonomi, kultur och livsstil som EU och europeisk integrationen har medfört, jämfört med medborgare som har en lägre utbildning och mindre ekonomiska tillgångar, som istället har fått se baksidan av den öppna marknaden i form av den större konkurrens som den medför (Hix 2018, 1606). I de nationella valen i medlemsländerna har frågor om ökad europeisk integration hållits utanför debatten, denna avsaknad av ett samtal har lett till den växande EU motståndsgrupp som finns idag. LI förklarar detta skeende. Även om väljarna har börjat misstro EU har det inte ansetts viktigt nog ta upp i den nationella debatten (Hix 2018, 1603).

Maria Oskarssons kapitel *Tiden går men skillnaderna består. Skiljelinjer i attityder till europeisk integration* i *Förhoppningar och farhågor- Sveriges första 20 år i EU* undersöker svenskarnas attityd till europeisk integration över tid. Oskarsson noterar en splittring i landet i EU-opinionen sedan de första mätningarna gjordes inför folkomröstningen om Sveriges medlemskap i EU, där gruppen som är mindre positiva till samarbetet är genomgående arbetare, lågutbildade och personer bosatta på landsbygden och den mer EU positiva gruppen består av högre tjänstemän, högutbildade och personer bosatta i storstäder (Oskarsson 2014, 59). När den totala opinionen har gått upp eller ner i Sverige så har alla grupper följt samma trend och förändringen har varit densamma i alla grupper och det har därmed inte skapats någon ökad polarisering i EU-frågan (Oskarsson 2014, 61). Det finns en bristande kunskap

om europeisk integration och om EU-arbetet hos medborgarna. Denna kunskapslucka hos folket leder till att de röstar i Europaparlamentsvalet efter sin relation till politikerna på nationellt plan, istället för att forma en ny åsikt om politiken som förs i EU och hur de anser att den ska föras. Detta går även åt andra hållet, om väljarna är missnöjda med den inhemska politiken ökar även missnöjet med EU (Oskarsson 2014, 62-64). Oskarsson menar att i välfärdsstater som Sverige är avvaktande till europeisk integration eftersom det finns en oro att den kan leda till svårigheter för välfärden. EU-integreringen har blivit mer mångfacetterad i och med att det endast är den ekonomiska politiken som delas upp den traditionella höger vänsterskalan, medan frågor som rör immigration och europaparlamentet delas upp utanför skalan (Oskarsson 2014, 65). Om man tjänar på konkurrensen som den europeiska integrationen medför på arbetsmarknaden är man i större grad positiva till den, men det motsatta gäller de som är i en ekonomiskt utsatt situation som missgynnas av den öppna marknaden (Oskarsson 2014, 65-66).

2. Metod och Design

2.1 Metoder

Undersökningsmetoder som använder sig av mindre urval, fallstudier och fåfallstudier saknar den generaliserbarhet som kan göras med en statistisk undersökning med många fall (Teorell - Svensson 2007, 13). För att kunna dra generella slutsatser använder jag mig av många fall i min undersökning. Om undersökningen ska kunna vara generaliserbar måste urvalet ur populationen vara ett slumpmässigt urval. Statistisk inferens är den metod som användes för att dra slutsatser om hela populationen från det slumpmässiga urval som en undersökning använder sig av. Det är en metod som förklarar hur ett urval kan representera hela populationen (Teorell - Svensson 2007, 126-127). Först måste populationen definieras för att ett urval ska kunna göras (Esaiasson et al. 2017, 156). Undersökningen analyserar redan genomförda enkätundersökningar där ett urval ur populationen redan är gjort.

En kritisk realistisk kunskapssyn är utgångspunkten för uppsatsen. Det innebär att det finns en objektiv verklighet oberoende av subjektet. Forskarens uppgift är att beskriva denna sanna verklighet genom att tolka empiriskt material från olika teoretiska perspektiv för att komma nära den objektiva sanningen som möjligt (Esaiasson et al. 2017, 19). Utan den här

kunskapssynen som utgångspunkt blir den här typen av undersökning omöjlig. Om verkligheten är subjektiv går det inte att undersöka den eftersom det inte finns en objektiv verklighet att undersöka.

Den här undersökningen är en teoriprovande studie eftersom det är empirisk kvantitativ studie med många fall som passar för teoriprovning (Teorell - Svensson 2007, 10). Ett sätt att demonstrera om politikernas och väljarnas åsikter överensstämmer är att se om det finns ett samband mellan dem. Om det går att hitta undersökningsfrågor som är identiskt ställda går det att kvantifiera dem mellan politiker och väljare, för att se om de överensstämmer. Datan redovisas i både i tabell och stapeldiagram för att grafiskt redovisa om det finns en samvarians mellan de två gruppernas åsikter. Fördelarna med en grafisk redovisning är att det underlättar för förståelsen att visualisera vad den kvantifierade datan säger.

I den här uppsatsen fokuserar jag på politikernas och väljarnas relation till EU för att undersöka om de båda gruppernas åsikter överensstämmer. I den här uppsatsen använder jag en jämförande kvantitativanalys där redan existerande enkätundersökningar om europeisk integration tagna av politiker och väljare jämförs med varandra. Uppsatsen görs med en kvantitativ metod, eftersom bästa resultat uppnås genom att använda en kvantitativ metod när variabler med stora värden undersöks (Teorell - Svensson 2007, 24-25). Det övervägdes att använda en blandad metod istället, där en kvalitativ fallstudie används för att undersöka politikerna. Det åsidosattes eftersom det kan komma uppstå reliabilitetsproblem när kvalitativ och kvantitativ data jämförs. Det skulle gett tvetydiga resultat, eftersom det är viktigt att så lika variabler som möjligt används för att en jämförelse ska ge rättvisande resultat.

2.2 Reliabilitet och Validitet

För att en studie ska vara möjlig måste den teoretiska definitionen av en variabel operationaliseras. En god operationalisering är viktigt för att undersökningen ska ha en god reliabilitet och validitet, att den mäter det den avser att mäta och inget annat (Teorell-Svensson 2007, 58-59). Målet med studien är att få en hög resultatvaliditet. För uppnå det behövs både begreppsvaliditet och hög reliabilitet som tillsammans utesluter systematiska och osystematiska fel (Esaiasson et al. 2017, 58). Begreppsvaliditet uppnås genom att operationaliseringen av begreppet stämmer överens med det teoretiska begreppet (Esaiasson

et al. 2017, 59). Problemet som kvarstår nu är att göra en god operationalisering, som med empiriska indikatorer mäter begreppets betydelse (Esaiasson et al. 2017, 59).

Operationaliseringen av begreppet åsiktsrepresentation, som är vad uppsatsen undersöker, sker genom att använda enkäter gjorda av väljare och politiker som empiriska indikatorer. Indikationerna för åsiktsrepresentationsbegreppet blir därmed resultaten från väljare- och politikerundersökningarna som jämförs med varandra (Esaiasson et al. 2017, 59). För att operationalisera parternas åsikter om EU kommer en positiv eller negativ inställning till ökad EU-integration vara indikatorn för om de har en positiv eller en negativ syn på EU. Detta görs med antagandet att en positiv syn på ökad integration behövs för att ha en absolut positiv syn på EU-samarbetet. Det ger ett tydligt begrepp att mäta och en tydlig bild av hur de ser på EU. Detta används istället för mer diffusa frågor om hur de ser på EU i stort, som kan leda till en låg reliabilitet då det inte är lika lätt att ge ett tydligt svar på en diffus fråga eftersom den tillfrågade kan komma att tolka frågan på olika sätt.

3. Teoretiska perspektiv

I denna del redovisas de teoretiska perspektiv som användes för att analysera datan från CHES och EES. Teorierna som redovisas är olika former av politisk representation och teorier om europeisk integration.

3.1 Representation

3.1.1 Politisk Representation

Stuart N. Soroka och Christopher Wlezien's bok *Degrees of democracy: Politics, Public Opinion, and Policy* (2010) diskuterar representation av folket hos politiker i USA. Eftersom det finns markanta skillnader mellan USAs demokratiska system och Sveriges kan det uppstå reliabilitetsproblem om man använder slutsatser dragna utifrån deras system. De största systemskillnaderna är att USA är en federation med presidentiellt system. Valen i USA är personval med lågt valdeltagande i nationella val, jämfört med Sverige. Om dessa skillnader tas i beaktning undviks reliabilitetsproblem och deras texter går att använda som underlag för den här uppsatsen.

I en representativ demokrati är representation av folket grundläggande för en fungerande demokratisk stat, eftersom politikerna har fått mandatet att vara folkets främsta företrädare. Det finns olika former av politisk representation: beskrivande representation där väljarna blir representerade av en politiker som de delar livsupplevelse med i form av kön, etnicitet sexuell läggning etc. (Soroka - Wlezien 2010, 6). Valrepresentation är snarlik beskrivande representation, men lägger istället tyngd på den direkta länken mellan väljare och politiker för att demografiskt olika grupper ska vara representerade hos politikerna (Soroka – Wlezien 2010, 8-9). Politisk representation är den form av representation som är mest påtagligt viktig, att de reella beslut som politikerna fattar överensstämmer med väljarnas generella vilja, att få sin åsikt representerad i realpolitiken. Politisk representation menar att den ideologiska tanken bakom såväl personrepresentationen som beskrivande representation talar för är irrelevanta. Den enda formen av representation som är av betydelse är den realpolitik som genomförs (Soroka – Wlezien 2010, 10). Av dessa tre olika former av representation är politisk representation den representationsform som föreliggande uppsats vill undersöka.

Politisk representation är åsiktsrepresentation i sin renaste form (Soroka - Wlezien 2010, 140). Politikerna har inte bara samma åsikter som väljarna utan de genomför även väljarnas åsikter i realpolitik. Det finns en debatt om att det inte är politiker som följer opinionen utan att det är de som mobiliserar den och sedan agerar utifrån den, det diskuterats om detta finns utbrett i auktoritära regimer. Även i den mediadominerade sfären finns en manipulation av allmänviljan (Soroka - Wlezien 2010, 140). En kritik mot Soroka och Wleziens teori är att "politiker lismar inte" (Soroka - Wlezien 2010,141-142) med det menas att politiker inte böjer sig efter majoritetsopinionen, utan använder sig av den för att ställa sig in hos väljarna genom att ändra retoriken efter den för att skapa stöd för sin politik. Soroka och Wlezien avfärdar denna kritik mot deras teori när det gäller manipulation på kort sikt, men de utesluter inte att kritiken kan stämma på längre sikt (Soroka - Wlezien 2010, 141-142).

En viktig del i representation är att undersöka om alla medborgare representeras lika eller om det finns vissa grupper som får en bättre representation än andra (Soroka - Wlezien 2010, 145). I en välfungerande demokrati ska varje medborgare ha samma grad av politisk representation för att politisk jämlikhet ska kunna uppnås (Soroka - Wlezien 2010, 145-146). Det som kan skapa problem för representationen är om den formella och den reella representationen inte är densamma, alltså att det skulle finnas en diskrepans mellan att ha grundläggande rättigheter och att ha jämlika medel att utnyttja dem. Fri och jämlik rösträtt

ger inte automatiskt representation om rätten inte utnyttjas. Politiker handlar rationellt i att de väljer att lägga mindre fokus på de medborgare som avstår från att rösta eftersom politikerna inte tjänar några direkta röster genom att lägga fokus på dem. Det ökar diskrepansen av representationen hos dessa samhällsgrupper som avlagt sig sin rösträtt (Soroka – Wlezien 2010, 147-148).

3.1.2 Normativa Representationsprinciper

Sören Holmberg är väletablerad i den svenska statsvetarvärlden. År 1988 skrev Holmberg boken *De Folkvalda: En Bok om Riksdagsledamöterna och den Representativa Demokratien* som jag kommer använda i den här uppsatsen gällande representationsprinciperna och politikernas förhållande till dem.

Det finns enligt Holmberg tre normativa representationsprinciper för hur politiker bör fatta beslut; *partiprincipen*: politikern är lojal partiets ideal, *individprincipen*: politikern är en självständig individ och sätter sig själv i första rummet och *väljarprincipen*: politikern ska först och främst representera väljarna. (Holmberg 1988, 31). Individprincipen stiftades i 1770-talets England, den innefattar att de folkvalda representanterna bör agera efter sin egen övertygelse och inte efter opinionen i sin valkrets. Det är enligt Holmberg svårare i dagens moderna Sverige att följa individprincipen eftersom om politikerna vill bli omvalda måste deras personliga åsikter böja sig efter partipiskan. I det svenska systemet röstar man på ett parti som tar fram en lista med riksdagskandidater. Om en politiker önskar att ha kvar sitt uppdrag måste hen främst representera sitt parti och inte sina personliga åsikter eller väljarnas (Holmberg 1988, 47). I Sverige är partiprincipen den dominerande representationsprincipen hos svenska politiker.

3.1.3 Åsiktsrepresentation

Sören Holmberg skrev även 2018 om åsiktsrepresentation i antologin *Folkets Främsta Företrädare* i kapitlet *Åsiktsöverensstämmelse är Viktigt*. Åsiktsrepresentation handlar om att politikernas och väljarnas åsikter ska överensstämma, men är det eftersträvansvärt att representera folkets åsikter? Är de åsikter som folket uttrycker ens deras egna åsikter? Dessa frågor försöker nästa del att besvara.

Att ha åsiktsrepresentation är det normativa ideal som alla representativa demokratier ska sträva efter, eftersom det är folket som ska styra genom sina folkvalda och det görs smidigare

om politikernas åsikter och majoritetsåsikten överensstämmer (Holmberg 2018, 25). Majoritetsåsikten måste inte avspeglas hos politikerna om de väljer att agera efter den oavsett av vad de själva har för personlig åsikt i frågan, det kallas anticipatorisk representation. Det är ett mer omständligt sätt att uppnå åsiktsrepresentation eftersom politikerna behöver göra stora undersökningar för att utreda vad opinionen är i en specifik fråga. Ett ytterligare hinder är att det kan vara besvärande för politikern att rösta emot sin egen åsikt (Holmberg 2018, 25).

Åsiktsrepresentation ses vid första anblick som ett nödvändighet i en representativ demokrati för att politikernas mandat ska kunna bestå. Det gäller ifall demokrati definieras som ett förverkligande av folkets vilja. Om man istället definierar demokrati som partikonkurrens med ansvarsutkrävande sätts åsiktsrepresentationen i baksätet. Åsiktsrepresentation behöver då inte ses som det mest eftersträfvärdaste. Där ses den representativa demokratin som ett politikerstyre där folkets åsikter är populistiska och kortsiktiga (Holmberg 1988, 78).

En total utdömning av folkets åsikter är enligt Holmberg i överkant men han menar samtidigt att opinionen kan behöva ifrågasättas. Det går att hävda att den i grunden är skapad av en politisk elit som försöker bilda opinion i olika frågor. Han beskriver därmed en idé om att folkets åsikter är mindre värda om de är i grunden skapade av politiker istället för att ha uppstått hos folket (Holmberg 1988, 79). Opinions ska enligt Holmberg inte skapas uppifrån utan bildas nerifrån upp. Däremot behöver åsiktsbildning uppifrån inte nödvändigtvis vara något ont om det sker i ett fritt debattklimat (Holmberg 1988, 79).

Åsiktsrepresentation är viktig del inom det demokratiska arbetet men det är ovidkommande om den inte följs upp med politik som motsvarar åsikten som representeras, eftersom det är resultatet av realpolitiken som har en faktisk påverkan på samhället. Det måste alltså finnas en konvergens mellan åsikt och handling (Holmberg 1988, 80). Att ha åsiktsrepresentation ökar sannolikheten att folket även blir representerat i realpolitiken men det är inte något bindande kontrakt för att representation ska ske (Holmberg 2018, 26) och handlar inte bara om att representera medianväljaren vilket är regeringens uppgift utan om att på ett partipolitiskt plan även representera medelväljaren i sitt egna parti (Holmberg 1988, 88).

3.2 Europeisk Integration

Liberal intergovernmentalism och postfunktionalism är två teorier som har sitt ursprung i europeiska integrationsdiskursen. De är därav skraddarsydda för att analysera europeisk integration, med dess för- och nackdelar. Lisbet Hooghe och Gary Marks publicerade 2019 artikeln *Grand theories of European integration in the twenty-first century*. Artikeln utgår utifrån tre teorier om europeisk integration: neofunktionalism, liberal intergovernmentalism och postfunktionalism, som tillsammans försöker förklara de motgångar som under 2000-talet har präglat EU (Hooghe- Marks 2019, 1118). Jag kommer täcka två av teorierna i den här uppsatsen.

3.2.1 Liberal Intergovernmentalism

Intergovernmentalism använder nationalstaten som förklaring till hur mellanstatlig integration skapas. Nationalstaten vill tillhandahålla sig själv så stora fördelar på det internationella planet som möjligt, nationalstaten fördjupar endast den mellanstatliga integrationen för att få fördelar. Nationalstatens mål är att skapa avtal som ger mer fördelar till någon annan part än vad de själva får, men så fördelaktigt som möjligt för den egna nationen. Det skapar en balans i ett avtal som blir så fördelaktigt som möjligt utan bekostnad på någon annan stat (Hooghe – Marks 2019, 1115). För att låta statsuveräniteten förbli orörd har intergovernmentalismen sin kärna i ekonomin. Det finns en negativ sida till att intergovernmentalism är en ekonomisk teori, i och med att när den högre ekonomiska politiken påverkas av den så avstannar integrationen helt (Hooghe - Marks 2019, 1115).

Liberal intergovernmentalism är en vidareutveckling av intergovernmentalism. Den kombinerar statens inhemska fördragna positioneringen från den liberala teorin med ett institutionellt tillvägagångssätt i integreringsförhandlingarna från intergovernmentalismen, där staterna drivs av ekonomiska intressen i förhandlingarna (Hooghe - Marks 2019, 1116). Liberal intergovernmentalism tar den internationella relationsteorin rationell institutionalism och applicerar den på europeiska integrationen som liberala intergovernmentalismens förklaringsområde (Eilstrup - Sangiovanni 2006, 187). Rationell intergovernmentalism menar att stater är rationella aktörer som inför val gör en lönsamhetsbedömning av de olika alternativen och sedan väljer det som är mest lönsamt utifrån hur andra aktörer kommer agera (Eilstrup - Sangiovanni 2006, 187). Ett rationellt agerande för staterna enligt liberal

intergovernmentalism är att skapa internationella institutioner (Eilstrup -Sangiovanni 2006, 187). Det anses lättare att få igenom sin stats agenda i en internationell institution istället för i en gemensam aktion. Internationella institutioner är därför enligt liberal intergovernmentalism en rationell lösning på de internationella samarbetsproblemen (Eilstrup -Sangiovanni 2006, 187).

Den tes som liberal intergovernmentalism driver utifrån dessa två antaganden är att stater *kan* skapa institutionellt samarbete, men att det är *endast* de nationella ledare med funktionella intressen som kan lyckas med den här uppgiften (Hooghe - Marks 2019, 1116). Liberal intergovernmentalism menar att internationella institutioner skapas i tre steg. Steg ett är att det skapas en inhemsk opinion som sedan blir politikernas uppgift att utföra på det internationella planet. Steg två är internationella förhandlingar. Dessa förhandlingar formas av asymmetrisk ömsesidigt beroende, vilket är att en part inte behöver samarbetet lika mycket som den andra och därav kan sätta villkoren för förhandlingen (Hooghe - Marks 2019, 1116). Steg tre slutsteget, integreringen blir därefter den minsta gemensamma nämnaren för länderna att ha en överenskommelse om.

3.2.2 Postfunktionalism

Till skillnad från liberal intergovernmentalism menar postfunktionalismen att ökad europeisk integration inte nödvändigtvis skulle leda till ökad effektivitet. Istället menar den att ökad integration leder till splittringar i samarbetet när funktionaliteten i samarbetet krockar med den suveräna identiteten hos nationalstaten. Postfunktionalismen menar att problemen i samarbetet kan förklaras i tre steg. I det första steget observeras en avsaknad av samklang mellan institutionerna och staten som har uppstått av ömsesidigt beroende, det vill säga att båda parter är beroende av varandra (Hooghe - Marks 2019, 1116-1117).

Nästa steg handlar om hur processen kring beslutsfattandet påverkas av den europeiska integrationen, på alla nivåer i samhället, från intressegrupper till regeringar. Inom postfunktionalismen läggs extra vikt på vilken nivå en politisk fråga diskuteras, eftersom det även kommer påverka utgången av diskussionen. När stora politiska arenor som når stora delar av befolkningen diskuterar ämnen gällande europeiska integrationen tenderar det till att leda till en ökad nationalism som motsätter sig en ökad europeisk integration.

Det sista steget som analyserar hur europeisk integration formar den politiska debatten (Hooghe - Marks 2019, 1117), alltså hur de politiska partierna positionerar sig både inom partierna och mellan dem har sina rötter i beteendevetenskapen. Europeisk integration stör det inhemska politiska systemet vilket bereder väg åt radikala höger- och vänsterpartier att få ökat inflytande. Denna systemstörning sprider sig in i samhället och ökar polariseringen på det kulturella planet efter socioekonomisk status. I denna störning går motstånd mot ökad europeisk integration att finna hos dem som har en stark nationell tillhörighet (Hooghe - Marks 2019, 1117).

3.3 Hypotes

I den tidigare forskningen nämns det att politiker tillhör den sociala eliten och den sociala eliten är de som drar störst nytta av en ökad europeisk integrering. Medianväljaren är mer negativ till ökad europeisk integration än politikerna och det beror på att väljargruppen består av hela samhällskroppen. Det inkluderar även den EU-skeptiska delen av befolkningen. Enligt representationsteorierna är det partiprincipen som styr de svenska politikernas agerande och de kommer därför att agera utefter vad partiet tycker. I ett idealt system så kommer väljarnas och deras parti tycka lika men som det beskrevs i 1.3 så har svenska folket dålig kunskap om riksdagens EU-arbete och med det ingen möjlighet att leda opinionsbildande kampanj. I sådana fall kommer troligen åsiktsbildningen uppifrån i partierna och väljarbasen får bara följa med. Enligt LI kommer ökad integrering medföra ökad effektivitet och ekonomiskt välstånd. Postfunktionalism säger i mångt och mycket det motsatta, fördjupad integration kommer inte öka effektiviteten och kan leda till ökad populism inom landet.

Utifrån denna bakgrund i den tidigare forskning samt de redovisade teorierna är min hypotes att politikerna kommer vara mer positiva till ökad europeisk integration än sina väljare. I och med det saknar svenska väljare åsiktsrepresentation i frågan om EU och dess ökade samarbete.

4. Material

Enkätundersökningar är det material som bildar underlag för den här uppsatsen. Undersökningarna ifråga försöker precisera politikernas och väljares åsikter gällande ökad EU-integration. Jag använder mig av studier som rör 2009, 2014 och 2019 års Europaparlamentsval. Jag har valt dessa tre val eftersom de mäter opinionen efter eurokrisen 2007/2008 och därefter flyktingkrisen 2015 som båda var svåra prövningar för EU-samarbetet. Det är även viktigt att ta med Brexit-omröstningen 2016 i beaktning eftersom Storbritanniens utträde ur EU har även det varit en prövning för unionen.

De enkäter riktade mot politiker som används i detta arbete är undersökningar från Chapel Hill Expert Survey (CHES) som görs av University of North Carolina. För att redovisa väljarnas åsikter tänker jag främst använda European Election Studies (EES) som har samarbetat med CHES under 2014 och 2019 års undersökningar. Att likartade frågor ställs till de två grupperna underlättar min komparativa studie markant samt ökar dess reliabilitet. Det kan skapas någon divergens när frågorna identiska. Det kan ha uppkommit ett reliabilitetsproblem eftersom jag har behövt använda mig av olikställda frågor men eftersom de är snarlika är reliabilitetsproblemet väldigt litet.

Att göra en egen åsiktsundersökning på politiker och väljare hade varit fördelaktigt eftersom jag hade kunnat skraddarsy frågorna efter undersökningens behov, samt ställt identiska frågor till båda grupperna. Det hade även ökat samtidigheten för undersökningen vilket hade undvikit reliabilitetsproblem i form av tidsförvrängning. Det finns risk att det kan ha uppstått diskrepans i svaren när undersökningarna inte är utförda samtidigt. Med den tid och resurser som har tilldelats mig har inte detta varit möjligt och de redan gjorda undersökningarna får därmed bli ett tillräckligt underlag.

4.1 European Election Studies

EES 2019 väljarstudie är en eftervalsstudie som senast gjordes i alla de 28 medlemsstaterna efter Europaparlamentsvalet 2019 som utförs av Gallup International. I alla länder var de svarande utspridda på kön, ålder, religion och andra samhällsgrupper för att ge en så rättvisande bild som möjligt. I hela undersökningen var de tillfrågade runt 26 500 med ungefär tusen personer från varje medlemsland förutom i de mindre länderna Cypern,

Luxemburg och Malta där urvalet var 500 istället. EES väljarundersökningar har utförts efter varje Europaparlamentsval sedan första Parlamentsvalet 1989, det har lett till att man kan använda EES för att göra undersökningar över tid och mellan länder (Schmitt et.al. 2020). I de senaste två EES väljarundersökningarna 2014 och 2019 har EES samarbetat med CHES för att ställa liknande frågor till väljarna som CHES ställer till politikerna. EES väljarundersökning täcker många frågor när det gäller Europaparlamentsvalen men det min undersökning kommer fokusera på är vad de svenska väljarna har svarat om ökad Europeisk integration. EES:s enkätsvar var upplagd på GESIS som är en statsvetenskaplig databas med fokus på Europa. Datan från undersökningen behövdes sammanställas för att göra en komparativ analys möjlig.

Tabell 4.1 The European Election Studies. Voter Study: Increased EU Unification, 2009, 2014 & 2019. (Egmond et.al. 2013; Schmitt et.al. 2016; Schmitt et.al. 2020).

Partier	2009	2014	2019
Vänsterpartiet (V)	3,633	3,500	4,966
Socialdemokraterna (S)	5,357	4,498	5,324
Miljöpartiet (MP)	5,061	4,918	5,268
Centerpartiet (C)	5,571	5,196	5,324
Liberalerna (L)	6,416	5,606	7,000
Moderaterna (M)	6,462	4,826	5,519
Kristdemokraterna (KD)	5,658	5,244	4,180
Sverigedemokraterna (SD)	1,636	1,156	2,328
Total medel	4,756	4,896	4,555
Total median	5	5	5

Frågan om European Unification i EES är den mest intressanta för den här undersökning, eftersom den frågar om enandet av Unionen ska pressas längre. Frågan som ställdes var: Some say European unification should be pushed further. Others say it already has gone too far. What is your opinion? Översatt till svenska: Vissa säger att Europas enande borde pressas längre. Andra säger att det redan har gått för långt. Vad är din åsikt? Frågan besvarades på en 0 till 10-skala där 0 representerar “unification ‘has already gone too far’“. Översatt till svenska: “enandet ‘har redan gått för långt’” och 10 representerar “it should be pushed further”. Översatt till svenska: “det borde gå ännu längre”. Frågan är en normativ fråga eftersom den frågar efter hur det *bör* vara.

Tabell 4.1 visar svaren uppdelade efter vilket parti de tillfrågade röstade på i de senaste tre EU-parlamentsvalen. Medelvärde från 2019 på 4,555 är det lägsta från de senaste tre undersökningarna. Det här värdet visar på att svenska väljare anser med en svag övertygelse att integration har gått för långt. Medianväljaren har varit på en stabil 5:a i alla tre undersökningar vilket är det neutrala värdet. Det är viktigt att ha i åtanke att 2009 var det bara 11 stycken Sverigedemokratiska väljare som svarade på frågan och kan därför resultatet vara statistiskt osäkert med en sådan liten urvalsgrupp. De tillfrågade som inte röstade i EU-parlamentsvalet inkluderades endast i totalen.

4.2 Chapel Hill Expert Survey

CHES mål är att uppskatta flertalet nationella europeiska partiernas positionering inom Europeisk integration, ideologi samt politiska frågor. CHES har utfört undersökningar sedan 1999 med 14 länder som undersöktes, utvidgat till 32 länder 2019. Det inkluderar alla dåvarande 28 EU-medlemsstater plus fyra länder som har nära samarbete med EU; Island, Norge, Schweiz och Turkiet. I den här uppsatsen fokuserar jag på svenska politikernas svar under den europeiska integrations delen av undersökningen från 2010, 2014 och 2019. Alla frågor i CHES är ställda på engelska, därför har jag med den både på språket frågan ställdes men också översatt till svenska eftersom analysen görs på svenska. CHES inkluderade även Feministiskt Initiativ (FI) och Piratpartiet (PP) i sin undersökning eftersom de har suttit i Europaparlamentet. Jag har valt att inte ta med dem eftersom de aldrig har valts till svenska riksdagen. Undantag gjordes för Sverigedemokraterna (SD) 2010 eftersom de valdes in till riksdagen samma år.

Tabell 4.2 Chapel Hill Expert Survey: European Integration Position; 2010, 2014 & 2019. 236 svarande 2010, 176 svarande 2014 och 136 svarande 2019 från de åtta riksdagspartierna (Bakker et.al. 2015; Polk et.al. 2017; Bakker et.al. 2020).

Partier	EU Position 2010	EU Position 2014	EU Position 2019
Vänsterpartiet (V)	2,000	2.136	3.176
Socialdemokraterna (S)	6,000	5.273	5.75
Miljöpartiet (MP)	3,400	4.409	5.118
Centerpartiet (C)	5,733	5.409	6.059
Liberalerna (L)	6,867	6.909	6.882
Moderaterna (M)	6333	6.364	6.059
Kristdemokraterna (KD)	5,933	5.864	5.824
Sverigedemokraterna (SD)	1,615	1.273	2.235
Total medel	4,788	4,705	5.133

I tabell 4.2 redovisas medelvärdet av vad svenska politiker från de åtta riksdagspartierna tycker om Europeisk Integration. EU Position redovisar partiledningarnas relation till Europeisk integration under parlamentsvalåret. Frågan som ställdes var: How would you describe the general position on European Intergration that the party leadership took during 2019? Översatt till svenska lyder frågan: Hur skulle du beskriva den generella positionen i europeisk integration som partiledningen tog under 2019? Den enda skillnad mellan frågan i de tre undersökningarna var att året byttes ut till det aktuella året. Frågan besvarades på en skala 1 till 7 där varje numeriskt värde hade en begreppsvärdesdefinition. Denna löd: 1 “Strongly opposed”, 2 “Opposed”, 3 “Somewhat opposed”, 4 “Neutral”, 5 “Somewhat in favor”, 6 “In favor”, 7 “Strongly in favor”. Frågan som ställdes är en empirisk fråga som vill undersöka hur politikerna anser att deras partier har positionerats sig i frågan om europeisk integration. Det är en beskrivande fråga som frågar efter hur någonting *är*.

Värdena i kolumn *EU Position 2019* är ett medelvärde av den numeriska omvandlingen av svaren. Det som går att uttyda är att det är endast de två ytterkantpartierna Vänsterpartiet (V) och Sverigedemokraterna (SD) som har ett resultat under brytpunkten 4 . Det innebär att de i medel har svarat 2 “Opposed” och 3 “Somewhat opposed” och har därmed en negativt vinklad syn på EU. De andra sex partierna var långt över medel. Där hade alla över 5 betyder att de var positivt inställda till unionen, eftersom värdena 5 till 7 är representerar positivt laddade värdeord.

4.2.1 CHES Konverterat till EES

För att göra resultaten i integrationsfrågorna i CHES och EES jämförbara måste svarens värden omvandlas till samma skala. Datan i CHES omvandlas därav från en 1 till 7-skala till en 0 till 10-skala, vilken EES använder.

Formeln för att konvertera CHES värde till att motsvara EES är:

$$\frac{(EU\ Position-1)}{6} \times 10$$

Eftersom den nya skalan går från 0–10 blir det en brytpunkten vid 2,5 efter omvandlingen. Det betyder att alla värden från den gamla 1 till 7-skalan som var lägre än 2,5 får ett lägre värde och alla värden högre än 2,5 ges ett högre värde efter omvandlingen.

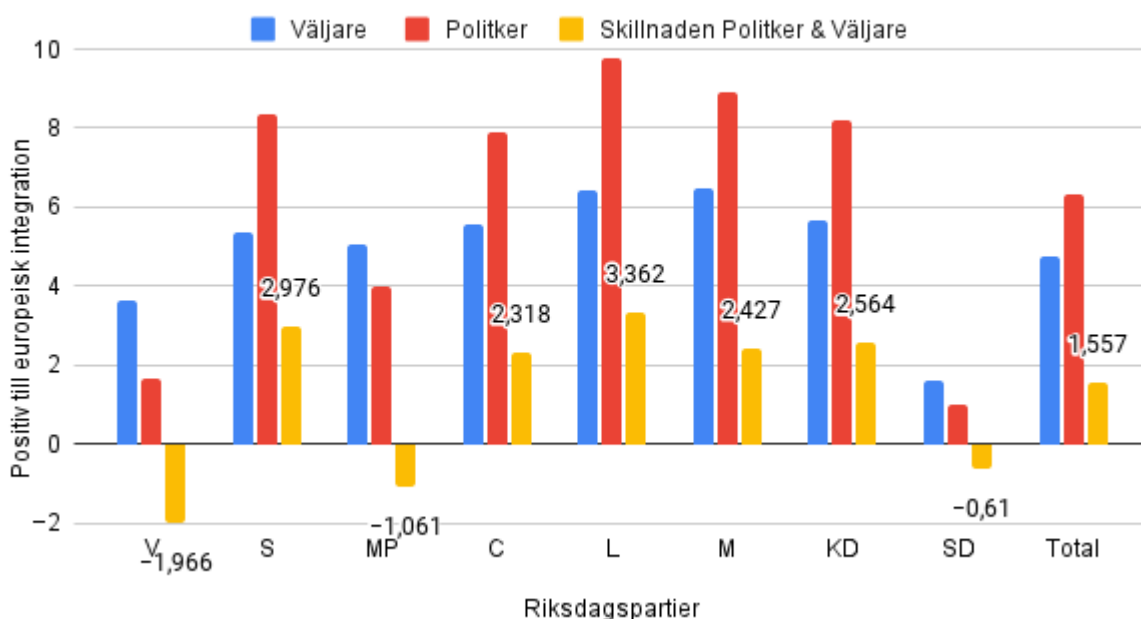
Tabell 4.2.1 Tabellen visar CHES data för politikernas EU-position 2010, 2014 & 2019 omvandlat till en 0–10 skala.

Partier	EU Position	EU Position	EU Position
	2010 0-10	2014 0-10	2019 0-10
Vänsterpartiet (V)	1,667	1,894	3,627
Socialdemokraterna (S)	8,333	7,121	7,917
Miljöpartiet (MP)	4,000	5,682	6,863
Centerpartiet (C)	7,889	7,348	8,431
Liberalerna (L)	9,778	9,848	9,804
Moderaterna (M)	8,889	8,939	8,431
Kristdemokraterna (KD)	8,222	8,106	8,039
Sverigedemokraterna (SD)	1,026	0,455	2,059
Total medel	6,313	6,175	6,888

5. Analys

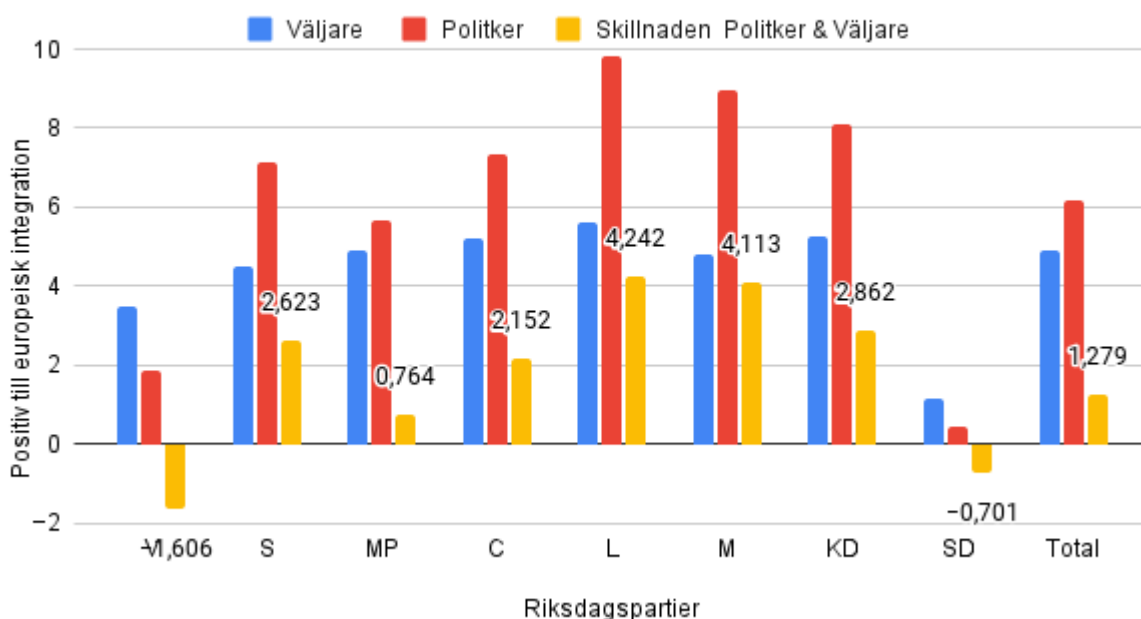
I denna kommande del jämför jag väljarnas och politikernas åsikter om ökad europeisk integration med varandra, både som helhet men även efter vilket parti väljarna har röstat på i Europaparlamentsvalen 2009, 2014 och 2019. Jag har sammanställt datan i stapeldiagram, ett för varje år, för att datan ska lättare kunna utläsas och analyseras.

EES 2009 & CHES 2010

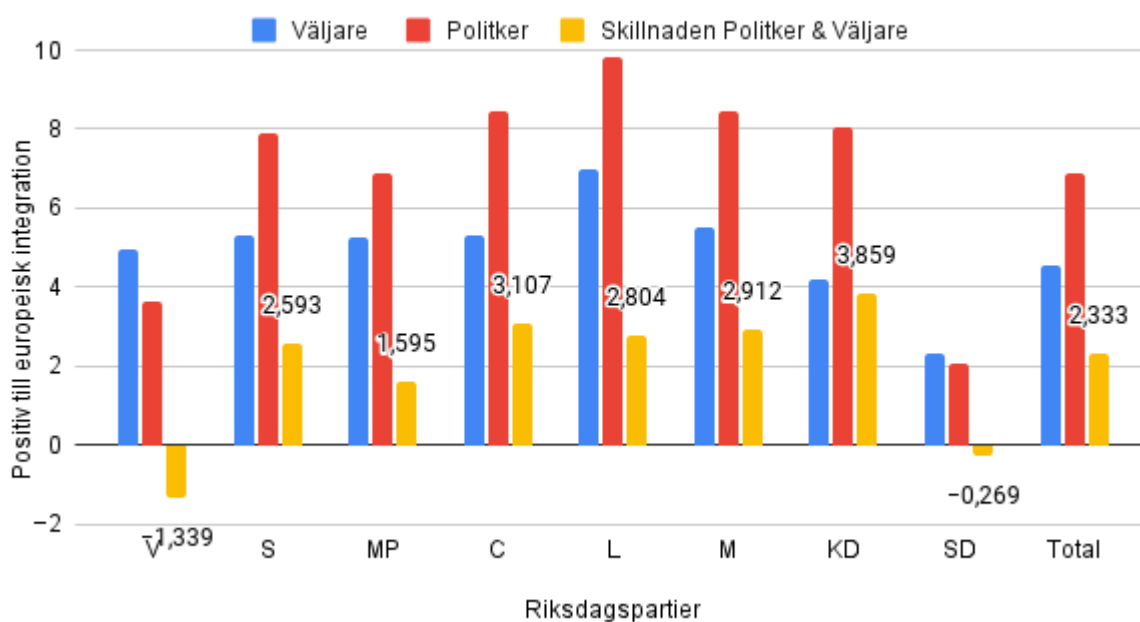
Figur 5.1 visar datan från EES 2009 och CHES 2010 om opinion om europeisk integration. Den blå stapeln representerar väljare och den röda politiker. Den gula stapeln visar skillnaden mellan politikernas åsikter och sina väljare. Den numeriska skillnaden är även inkluderad för att tydliggöra hur stor skillnaden är. Det går att utläsa i diagram 5.1 att väljarna i V, MP och SD var mer positiva till europeisk integration än politikerna och att de övriga fem partierna var lägst det ombytta där politikerna var mer positiva till ökad europeisk integration. Totalt var politikerna mer positiva än väljarna.

EES 2014 & CHES 2014

Figur 5.2 visar datan från EES 2014 och CHES 2014 om opinion om europeisk integration. Se diagram 5.1 för diagrambeskrivning. Det går att utläsa i diagram 5.2 att väljarna i V och SD var mer positiva till europeisk integration än politikerna och att i de övriga sex partierna var läget det ombytta där politikerna var mer positiva till ökad europeisk integration. Totalt var politikerna mer positiva än väljarna.

EES 2019 & CHES 2019

Figur 5.3 visar datan från EES 2019 och CHES 2019 om opinion om Europeisk integration. Se diagram 5.1 för diagrambeskrivning. . Det går att utläsa i diagram 5.3 att väljarna i V och SD var mer positiva till europeisk integration än politikerna och att de övriga sex partier var läget det ombytta där politikerna var mer positiva till ökad europeisk integration. Totalt var politikerna mer positiva än väljarna.

Det som alla tre diagrammen har gemensamt är att Vänsterpartiet (V) och Sverigedemokraterna (SD) är konsekvent mindre positiva till ökad integration än sina väljare. Det går att utläsa att både V- och SD-väljare och politiker har blivit mer positivt inställda till den ökade integrationen under 2019 jämfört med de två tidigare undersökningarna.

Bland de tre undersökningarna var 2019 det år som politikerna totalt har varit mest positiva till en ökad integration medan det samtidigt är det år som väljarna har haft den mest negativa inställningen till en ökad integration. 2019 var totalt det största uppmätta glappet mellan väljare och politiker av de tre undersökningarna med en skillnad på 2,333 enheter. Tre olika

tidpunkter är inte tillräckligt för att kunna urskilja en trend på ökad åsiktsglapp över tid särskilt i och med att glappet minskade mellan 2010 och 2014 för att sen öka igen 2019.

6. Sammanfattning

Den hårda faktan är att politikernas och väljarnas åsikter överensstämmer inte. Hypotesen stämde därmed delvis, som redan har nämnts är politikerna betydligt mer positiva till europeisk integration än väljarna, det stämde förutom hos V och SD, samt MP 2010, som var mer negativa till ökad integration än sina väljare. Väljarna är mer samstämmiga i vad de anser om den europeiska integrationen än politikerna där frågan fluktuerar betydligt mer mellan partierna.

6.1. Europeisk Integration

Politikernas generellt mer positiva inställning till ökad europeisk integration kan förklaras med liberal intergovernmentalism (LI). Enligt LI kan en nationalstat få igenom sin agenda enklare på det internationella planet i en internationell institution än vad det skulle kunnat få med en gemensam aktion. Det är politikernas vilja att få igenom sin ståndpunkt, och för ett litet land som Sverige är det enklare att få det i en internationell institution som EU.

Postfunktionalism är en teori som är mer skeptiskt lagd till ökad europeisk integration vilken kan vara en förklaring till väljarnas ställningstagande. Ökad internationell integrering skulle hämma effektiviteten. En ökad integration skulle därav ej vara önskvärd eftersom den kan komma att motverka att väljarnas intressen representeras när samarbetet avstannar. Väljarna upplever därmed att de inte längre får sin åsikt representerad på det internationella planet.

6.2 Representation

Vad innebär det att de svenska väljarna saknar åsiktsöverensstämmelse hos sina representanter? För att politisk representation ska gälla är det smidigast om väljarna och deras representanter delar åsikt för att sedan genomföra det i realpolitiken. Det går att urskilja att väljarna följer sitt partis inställning till den europeiska integrationen, men med en mer nedtonad samvarians. Väljarna blir därmed representerade eftersom de väljare som är mest positiva till integrationen har röstat på det parti som också är det, L. Även de väljare med den

motsatta ståndpunkten, som var mest negativa till ökad integration, har valt att rösta på de två partier som har konsekvent varit de som har varit mest negativt inställda till ökad europeisk integration, V och SD. Även om det inte finns en komplett åsiktsöverensstämmelse ger ändå förekomsten av mer eller mindre EU positiva partier en möjlighet att välja ett parti som överensstämmer mer med ens personliga åsikt. Data visar att Sverige har lyckats att nå samvarians i frågan om europeisk integration mellan partierna och deras väljare.

Att det går att se ett samband mellan väljarnas åsikter och det parti de röstade på kan tolkas på flera sätt, ett är att politikerna har gjort opinionsundersökningar eller på andra vägar fått insikt i vad deras väljarbas har för åsikt gällande ökad europeisk integration och har format sitt partiprogram och åsikter utifrån det. Opinionsbildandet har byggts nerifrån och upp i det politiska samtalet. Utifrån teorin om åsiktsrepresentation är detta något positivt, att det politiska samtalet byggs upp från grunden och inte matas uppifrån av en politisk elit. Ett annat sätt som sambandet mellan politikernas åsikter och deras väljare kan förklaras är just det att det kommer uppifrån. Det skulle förklara varför sambandet mellan de två grupperna inte är starkare, att åsikten inte har något folkligt förankrat stöd hos väljarbasen. Detta leder i sin tur till resultatet vi ser, där väljarna följer partiets åsikter men inte fullt ut eftersom ståndpunkten har kommit uppifrån istället från väljarna själva. Detta arbete har enbart syftat till att belysa åsiktsskillnader mellan väljare och politiker och kan därför inte ligga till grund för att bedöma i vilken grad väljarna får någon politisk representation i form av praktiska beslut.

6.3 Felkällor

En faktor som kan ha påverkat resultatet är att frågorna som ställdes till politikerna och väljarna var snarlika varandra, men de var inte identiska. Den grundläggande skillnaden var att de inte frågar om samma saker eftersom den ställd till politikerna är en empirisk fråga som frågar efter hur det *är* och frågan som är ställd väljarna är en normativ fråga som frågar efter hur det *bör* vara. Frågan som ställdes till politikerna frågade efter i till vilken grad deras parti *är* för ökad europeisk integration istället för att fråga om deras personliga åsikter. Det är en bättre form av fråga att ställa svenska politiker eftersom politiker följer partilinjen i Sverige och inte sin personliga åsikt. Det är därför mer rättvisande för att se hur bilden i det politiska läget ser ut idag. Väljarna har bara sin egen åsikt att förhålla sig till och ska bara rösta efter den. Det är därför mer intressant att få resultat på hur väljarna är normativt inställda till den

europiska integrationen. Att undersökningarna besvarades med olika numeriska skalor kan även det ha påverkat hur de tillfrågade svarade på de undersökningarna och med det resultatet. En omvandling för att få värdena på samma skala ansågs var det bästa sättet för att kunna genomföra en komparativ studie.

För EU-parlamentsvalet 2009 utförde inte CHES sin undersökning förrän året efter 2010 vilket var ett år efter EES undersökningen var gjord. Båda undersökningar gjordes för att undersöka åsikten om ökad europeisk integration i kontexten av ett EU-parlamentsval, men eftersom det förflöt så mycket tid emellan de två undersökningarnas utföranden finns det en risk att det kan ha lett till tidsdiskrepans i svaren. Det kan ha skett händelser mellan respektive enkät som kan ha påverkat de tillfrågades åsikter och därmed resultatet.

Det fåtal politiker som tillfrågades i CHES undersökningen borde vara representativa för sitt parti även med ett litet urval, eftersom av de normativa representationsprinciperna följer svenska politiker partiprincipen, där "politikerna är lojala partiets ideal". Det finns inget utrymme för att driva personliga åsikter i externa kontakter, utan alla måste följa partiprogrammet för att inte strykas från partilistorna och ha kvar sitt uppdrag. Det är otroligt att de skulle bli strukna från listan över en enkät, men eftersom de aldrig kan agera i politiska beslut utanför partiets ramverk kommer de framföra den vision som partiet har tänkt att förverkliga. De kommer därav representera partiets åsikter väl i en åsiktsundersökning.

7. Diskussion

7.1 Hur har EU:s Kriser Påverkat?

Fluktuationen i åsikterna från både väljare och politiker kan förklaras utifrån de kriser som EU utsatts för kring dessa år. EES 2009 var finanskrisen och lågkonjunkturen den medförde fortfarande i färskt minne hos väljarna vilket gjorde ökad europeisk integration oattraktiv i väljarnas ögon, eftersom de såg vad de länder som var med i eurozonen råkade ut för med sina integrerade ekonomiska system. Resultatet från EES 2014 kan tolkas som att minnet av den ekonomiska krisen bleknat och ökad integration sågs inte som lika skrämmande. Att det lägsta av de tre uppmätta EES medelvärdena är från 2019 beror i mångt och mycket på Migrationskrisen 2015. Sverige tog en stor del av bördan av krisen med sin generösa

flyktingpolitik, vilket fortfarande påverkade opinionen om EU när undersökningen genomfördes 2019. Den ekonomiska krisen påverkade inte opinionen i Sverige lika mycket, eftersom Sverige stått vid sidan av den, och därav inte drabbats lika hårt. Politikernas medelvärde har rört sig i motsatt riktning med en minskning mellan 2010 och 2014 för att sedan göra en stor ökning till 2019. Minskningen 2014 beror troligen på att SD hade blivit ett större parti och deras negativa syn till ökad europeisk integration drog ner medelvärdet. Den stora ökningen 2019 är ett resultat av att både SD och V övergav sina tidigare position för ett svenskt utträde ur Unionen. Detta åsiktsbyte beror på Brexit, som med sina hårda förhandlingar gjorde ett utträde oattraktivt.

7.2 Representationsglappet

Både Maria Oskarssons och Simon Hix artiklar, som redovisades under 1.3, menar att den sociala eliten som politiker tillhör är generellt positiva till europeisk integration. Resultatet av min undersökning visar att svenska politiker har en mer positiv syn till ökad europeisk integration än sina väljare, undantaget är SD och V. Deras avvikande åsikt kan bero på att de är mer populistiska partier, med det menas att de talar för den "vanliga människan" och på så sätt tar även avstånd från etablissemangen och elitismen som präglar de andra partierna. De som tillhör den socioekonomiska underklassen har svårare att ta del direkt av de förmåner som EU medför och skulle inte tjäna på ett fördjupat samarbete utan troligen det motsatta. Det är därför naturligt för SD och V att söka röster i dessa grupper genom att ha en hård EU-linje.

Avsaknaden av kunskap om vad det är EU gör och hur det bidrar till det svenska samhället kan vara en förklaring till varför väljarna är mer tveksamma till ökad europeisk integration än politikerna som arbetar med EU. Detta stöds i Karin Auels artikel om riksdagens EU-arbete, se 1.3. Om information om EU-arbetet inte når ut till väljarna kan ett legitimitetsproblem uppstå. Resultatet stödjer den tes som Auel driver, att tillräcklig information om riksdagens EU-arbete verkar stämma. Diskrepansen mellan väljarnas och politikernas åsikter kan förklaras med att väljarna inte har tillräcklig kunskap om vad EU gör och hur det påverkar Sverige. Det är ett misslyckande för Riksdagen, vars uppgift är att inte endast vara transparent men även informera det svenska folket om sitt arbete. En god början är att öka tiden för plenisalsdebatterna om ämnet så det är representativt för den andel riksdagen arbetar med EU-ärenden, eftersom plenisalsdebatterna har mediabevakning. Att medianen hos

väljarna konsekvent var 5 och medel 4,756, 4,896 och 4,555 under de tre undersöknings åren betyder att väljarna valde den säkra mittfåran. Det visar på att väljarna inte hade någon åsikt om europeisk integration, vare sig positiv eller negativ. Denna avsaknad av egen åsikt beror troligen på att väljarna känner sig oinformerade i frågan.

7.3 Framtida Forskning

Framtida forskning gällande åsiktsrepresentation och EU borde vara att undersöka hur de nya kriserna COVID-19 pandemin och kriget i Ukraina har påverkat det folkliga stödet för ökad europeisk integration. En intressant vinkel vore att undersöka om GAL-TAN (grön, alternativ, libertär)-(traditionell, auktoritär, nationalistisk) skalan får en tydlig spridning för ökad europeisk integration. Höger-vänsterskalan som jag placerade partierna efter i den här undersökningen liknar normalfördelningskurva. Åsiktsrepresentation är och kommer alltid vara viktigt i en demokrati och det kommer därav alltid behövas nya studier på ämnet för att försäkra folket om att de blir representerade av sina folkvalda.

Referenslista

- Bakker, Ryan - Catherine de Vries - Erica Edwards - Liesbet Hooghe - Seth Jolly, Gary Marks - Jonathan Polk - Jan Rovny - Marco Steenbergen - Milada Anna Vachudova, 2015. "Measuring Party Positions in Europe: The Chapel Hill Expert Survey Trend File, 1999-2010," *Party Politics*, 21.1: 143-152.
- Bakker, Ryan – Liesbet Hooghe –Seth Jolly – Gary Marks – Jonathan Polk – Jan Rovny – Marco Steenbergen – Milada Anna Vachudova. 2020. "2019 Chapel Hill Expert Survey." *Version 2019.1. Tillgänglig på chesdata.eu*. Chapel Hill, NC: University of North Carolina, Chapel Hill.
- Egmond, Marcel van – Wouter van der Brug – Sara Hobolt – Mark Franklin – Eliyahu V. Sapir. 2013. *European Parliament Election Study 2009, Voter Study*. GESIS Data Archive, Cologne. ZA5055 Data file Version 1.1.0, doi:10.4232/1.11760
- Eilstrup-Sangiovanni, Mette. (Ed.). 2006. *Debates on European integration: a reader*. Palgrave.
- Esaiasson, Peter – Mikael Giljam – Henrik Oscarsson – Lena Wängnerud. 2017. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik.
- Europeiska Unionen (EU), 2021. Standard Eurobarometern 95 <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2532>
- Holmberg, Sören. 1988. *De folkvalda: en bok om riksdagsledamöterna och den representativa demokratin i Sverige*. No. 16. Bonnier.
- Holmberg, Sören. 2018. *Åsiktsöverensstämmelse är viktigt* I David Karlsson (red.): *Folkets främsta företrädare*. Göteborgs universitet s. 25-50
- Hooghe, Liesbet - Gary Marks. 2019. *Grand theories of European integration in the twenty-first century*, *Journal of European Public Policy*, 26:8, 1113-1133, DOI: 10.1080/13501763.2019.1569711
- Liljeqvist, Nina – Magnus Blomgren. 2018. *Riksdagspartierna och EU: en svag demokratisk länk*.
- Polk, Jonathan - Jan Rovny - Ryan Bakker - Erica Edwards - Liesbet Hooghe - Seth Jolly - Jelle Koedam - Filip Kostelka - Gary Marks - Gijs Schumacher - Marco Steenbergen - Milada Anna Vachudova - Marko Zilovic. 2017. "Explaining the salience of

anti-elitism and reducing political corruption for political parties in Europe with the 2014 Chapel Hill Expert Survey data," Research & Politics (January-March): 1-9.

Schmitt, Hermann – Sara B. Hobolt – Sebastian Adrian Popa – Eftichia Teperoglou. 2016. *European Parliament, Directorate-General for Communication, Public Monitoring Unit: European Parliament Election Study 2014, Voter Study, First Post-Election Survey.* GESIS Data Archive, Cologne. ZA5160 Data file Version 4.0.0, doi:10.4232/1.12628

Schmitt, Hermann – Sara B. Hobolt – Wouter van der Brug – Sebastian Adrian Popa. 2020. *European Parliament Election Study 2019, Voter Study.* GESIS Data Archive, Cologne. ZA7581 Data file Version 1.0.0, <https://doi.org/10.4232/1.13473>

Soroka, Stuart N. - Christopher Wlezien. 2010. *Degrees of democracy: Politics, public opinion, and policy.* Cambridge University Press, 2010.

Teorell, Jan – Torsten Svensson. 2007. *Att fråga och att svara. Samhällsvetenskaplig metod.* Malmö: Liber.